

REVIEW: FUJIFILM GFX100 II - 102 MEGAPIXEL & SNELLE AF



ZOOM.NL

ONTWIKKEL JEZELF ALS FOTOGRAAF

PORTRETTE**N** BIJ
DAGLICHT

LEER HET LICHT STUREN

WILDLIFE

UIT DE
WINTERSLAAP
+ LOCATIES IN NEDERLAND

JPG, HEIC OF
RAW?

ALLES OVER
BESTANDSFORMATEN

FOTOGRAFEREN
MET DE

IPHONE

IDEALE WORKFLOW



**GRATIS AI
PRESETPAKKET**
VOOR LIGHTROOM
EN PHOTOSHOP
PAG. 62

EXPERTCURSUS

BEELDSTABILISATIE

HAAL MEER UIT JE CAMERA EN OBJECTIEF

€ 10,25 • APRIL 2024

DOE MEE & WIN:
FOTOWEDSTRIJD PORTRET



**Doe mee
en win!**
Ga naar
[zoom.nl/
fotowedstrijd](https://zoom.nl/fotowedstrijd)

Bij mijn portretten stel ik altijd scherp op de ogen en schiet ik altijd met een diafragma waarde van rond de F3,5, omdat ik het belangrijk vind dat het rondevan het gezicht en (deels) haren ook nog scherp zijn.

Danique van der Toorren,
daniquevdtphotography.zoom.nl

SONY A7 III · ISO 80 · F 4 · 1/200 SEC · 50 MM

Fotowedstrijd Portret

Zoom.nl gaat samen met Sirui op zoek naar de mooiste Foto van het jaar. Iedere editie van het blad Zoom.nl krijg je via een fotowedstrijd de kans om jouw mooiste foto's in te sturen, telkens met een ander thema. Elke wedstrijd kiezen we een winnaar, die met een prachtige prijs naar huis gaat. Na alle wedstrijden gaat een van deze acht winnaars er ook nog eens vandoor met een fantastische hoofdprijs!

TEKST REDACTIE

Meedoen

→ Voor de tweede ronde zijn we op zoek naar foto's met het thema 'Portret'. Heb je nog geen account op Zoom.nl, registreer je dan eerst gratis op www.zoom.nl. Maak een mooie foto (of kies er eentje uit jouw fotoarchief) en stuur deze vervolgens in. Deelnemen kan tot en met 2 april 2024. Zorg dat je de ingezonden foto in de hoogst mogelijke resolutie achter de hand hebt. Als je tot de genomineerden behoort, krijg je van de redactie namelijk het verzoek om de afbeelding in hoge resolutie op te sturen. Je kunt maximaal twee foto's insturen voor deze fotowedstrijd.

Prijs

→ De winnaar van deze fotowedstrijd wordt door Sirui beloond met een Spot Light-ledlamp plus softbox. Wil je direct zien hoe het licht valt op je model? Ontdek dan de Spot Light-serie van Sirui LED. Je maakt kans op de krachtige C60B, met daarbij een uitklapbare RGX60 softbox. Zo heb je maar liefst 60 watt aan zacht ledlicht, dat je eenvoudig traploos instelt. Ook de kleurtemperatuur is traploos te regelen, tussen de 2.800 en 7.000 K. Het licht heeft een CRI-waarde van 96 voor mooie, natuurlijke huidtinten. Onderweg neem je de set compact mee.



 **SIRUI**

PRAKTIJK

10 **Basiscursus Daglichtportretten**

Zo houd je zelf de controle over het licht

26 **Foto-edit Photoshop**

Van irisfoto naar kunstwerk

34 **Spoedcursus**

Kerkje in de bergen

38 **Expertcursus Beeldstabilisatie**

Hoe werkt het en wanneer gebruik je het?

50 **Van hobby naar werk**

5 tips om je eigen fotografiebedrijf te beginnen

52 **Fotograferen met je iPhone**

Een goede workflow voor fotografen

60 **Stappenplan**

62 **Quickstart Lightroom**

Aan de slag met AI-presets

92 **Quickstart Photoshop**

Creatief vervagen

93 **Quickstart Photoshop**

Snelle huidretouche



30

INSPIRATIE

18 **In the picture**

De dierenfotografie van Jessica Blokland van Diën

30 **Trends in Lifestylefotografie**

Een levenswijze om van te dromen

46 **Nieuw Talent**

De nachtfoto's van nieuwkomer Mark Wierda



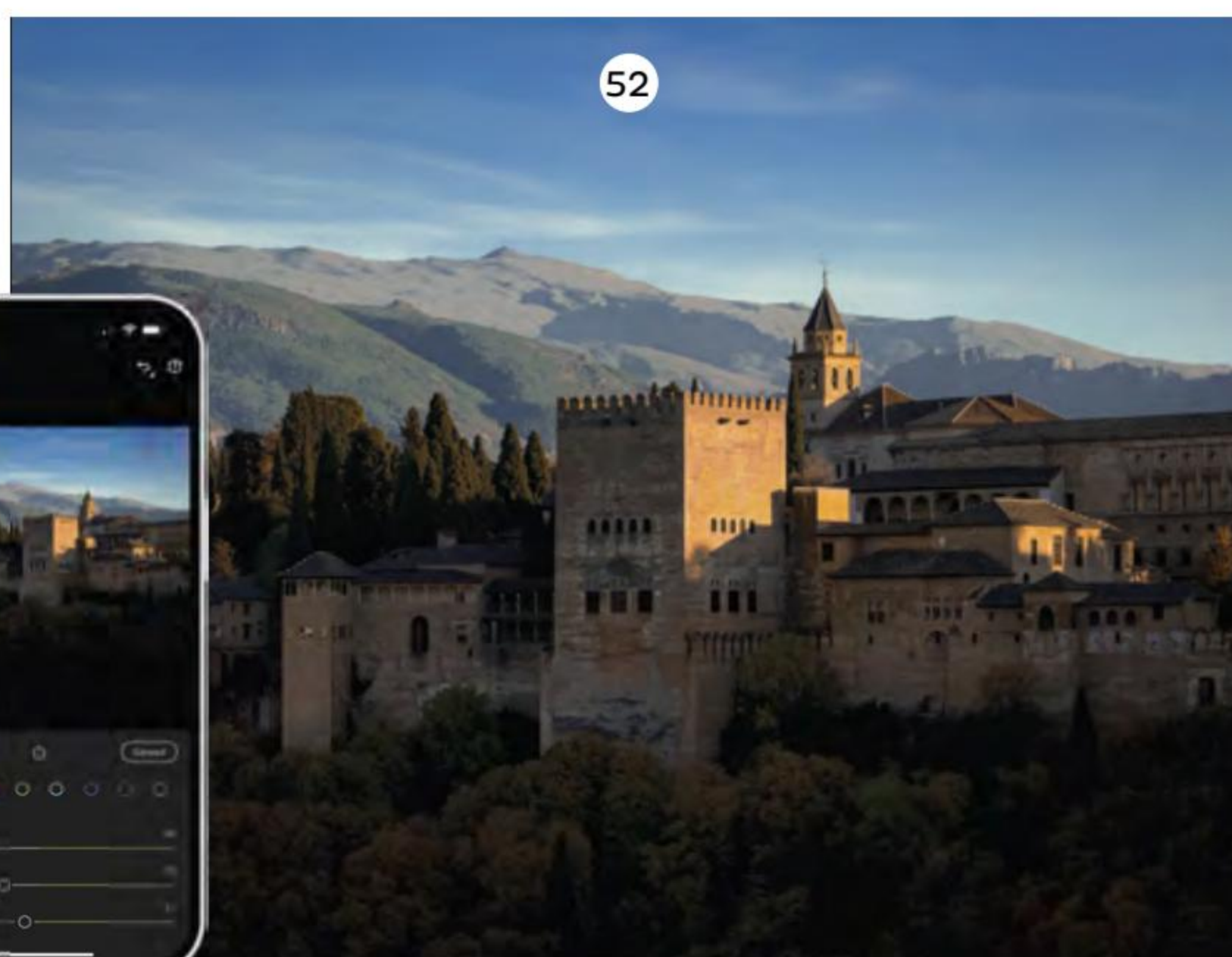
10



18



38



52



68



ZOOM.NL
FOTOWEDSTRIJD
'PORTRAIT'

Doe mee en win!

PAGINA 63

59 **#Zoom.nl**

63 **Fotowedstrijd Portret**

Doe mee en win!

64 **Fotowedstrijd uitslag Winter**

Bekijk de drie winnaars

68 **Reisfotografie Bijzondere meren**

76 **Feedback Insecten**

Fotograaf Tom Reuvers beoordeelt foto's van 5 Zoomers

88 **Wildlife in Nederland**

Dieren uit hun winterslaap

94 **Fotokalender**



96

TECHNIEK

6 **Flits**

De laatste cameranieuwtjes

80 **Gebruikersreview Sony A6700**

Zoomer Floris Scheerder test deze aps-c-camera

82 **Duik in je camera**

Bestandsformaten: van jpg tot heic en raw

96 **Reviews**

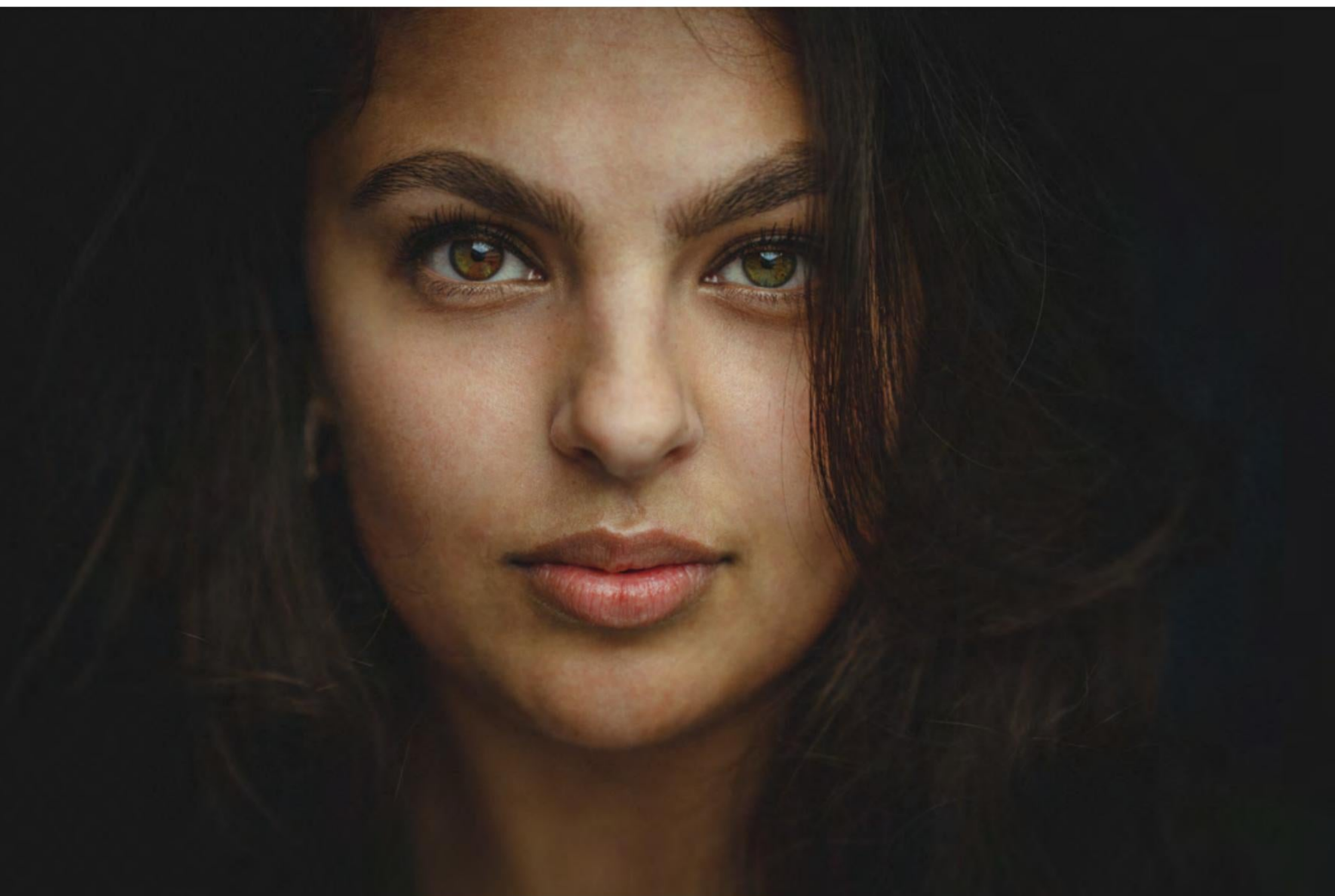
Fujifilm GFX 100 II en Apple iPhone 15

Licht op maat door reflecteren
en afvlaggen

Portretten bij daglicht

Voor het maken van een mooi portret heb je weinig apparatuur nodig. Een camera, eventueel een reflectiescherm of 'ulag' en ... daglicht! In deze basiscursus leer je van Michiel Fischer hoe je met uitsluitend daglicht als lichtbron prachtige portretfoto's kunt schieten.

TEKST THESKE SLIJKERMAN EN MICHIEL FISCHER



← De maker: 'Deze foto is gemaakt voor een groot raam. Het model zat met het gezicht naar het raam toe, waardoor er mooi daglicht op haar viel.' (Model: Shanea)
Mayra Heij,
jeertje.zoom.nl
SONY A7 III · ISO 160 · F 2,2 · 1/400 SEC · 85 MM

➔ In januari waren we met Zoom Academy te gast bij Michiel Fischer in zijn studio in Almere: Studio 34x. Michiel is de vaste verlichter bij diverse tv-programma's waarin fotografie de hoofdrol speelt, zoals 'Het Perfecte Plaatje'. Hij weet perfect zowel kunstlicht als bestaand licht naar zijn hand te zetten. Want ook het daglicht kun je zelf sturen!

We horen Michiel uit over portretfotografie met daglicht. Ook gaan we samen met hem aan de slag in zijn studio. Maar als je de techniek van het verlichten én juist verdonkeren snapt, kun je deze techniek én de setting die we bespreken ook buiten toepassen.

Daglicht

Daglicht ... wat is dat volgens Michiel? 'Het licht dat binnenkomt: het natuurlijke licht dat binnenvalt dus. Dat versta ik onder daglicht. Licht is heel bijzonder: dat gaat eigenlijk alle kanten op. En dat kun je sturen door het te reflecteren of juist te blokkeren.' Nu ken je gelijk het geheim om mooie daglichtfoto's te maken! Hoe je dat reflecteren en blokkeren precies aanpakt, vertellen we je verderop.

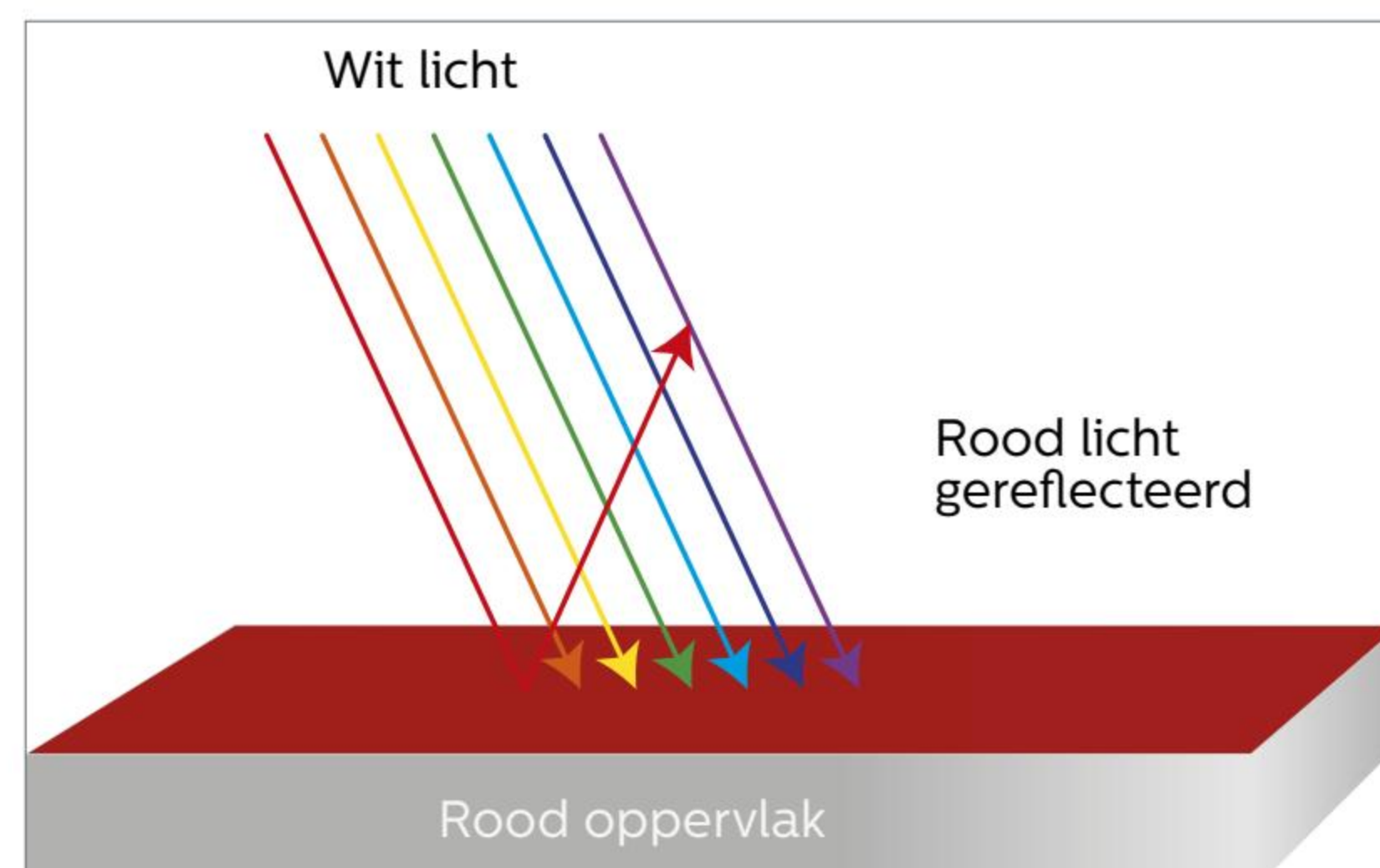
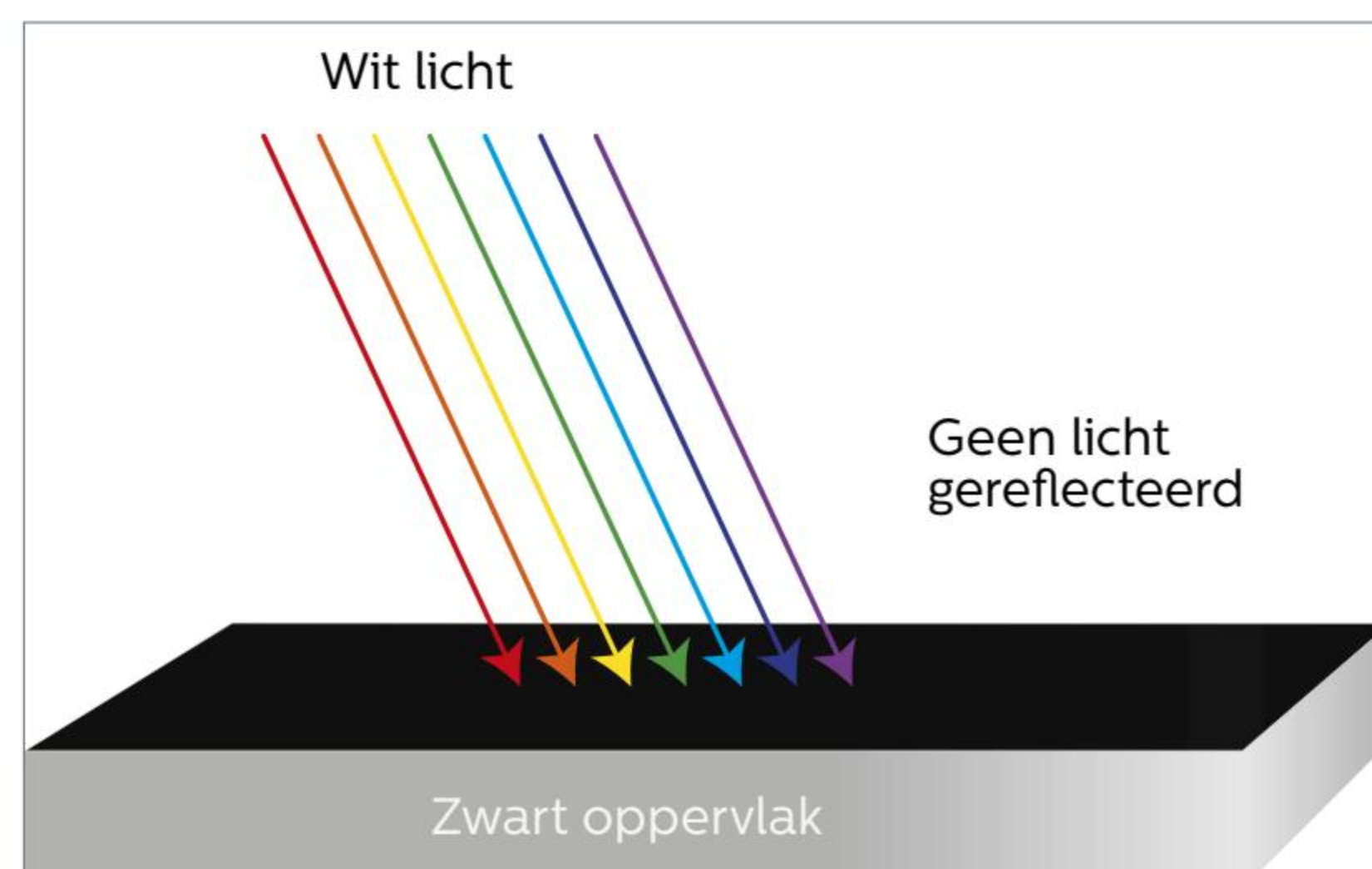
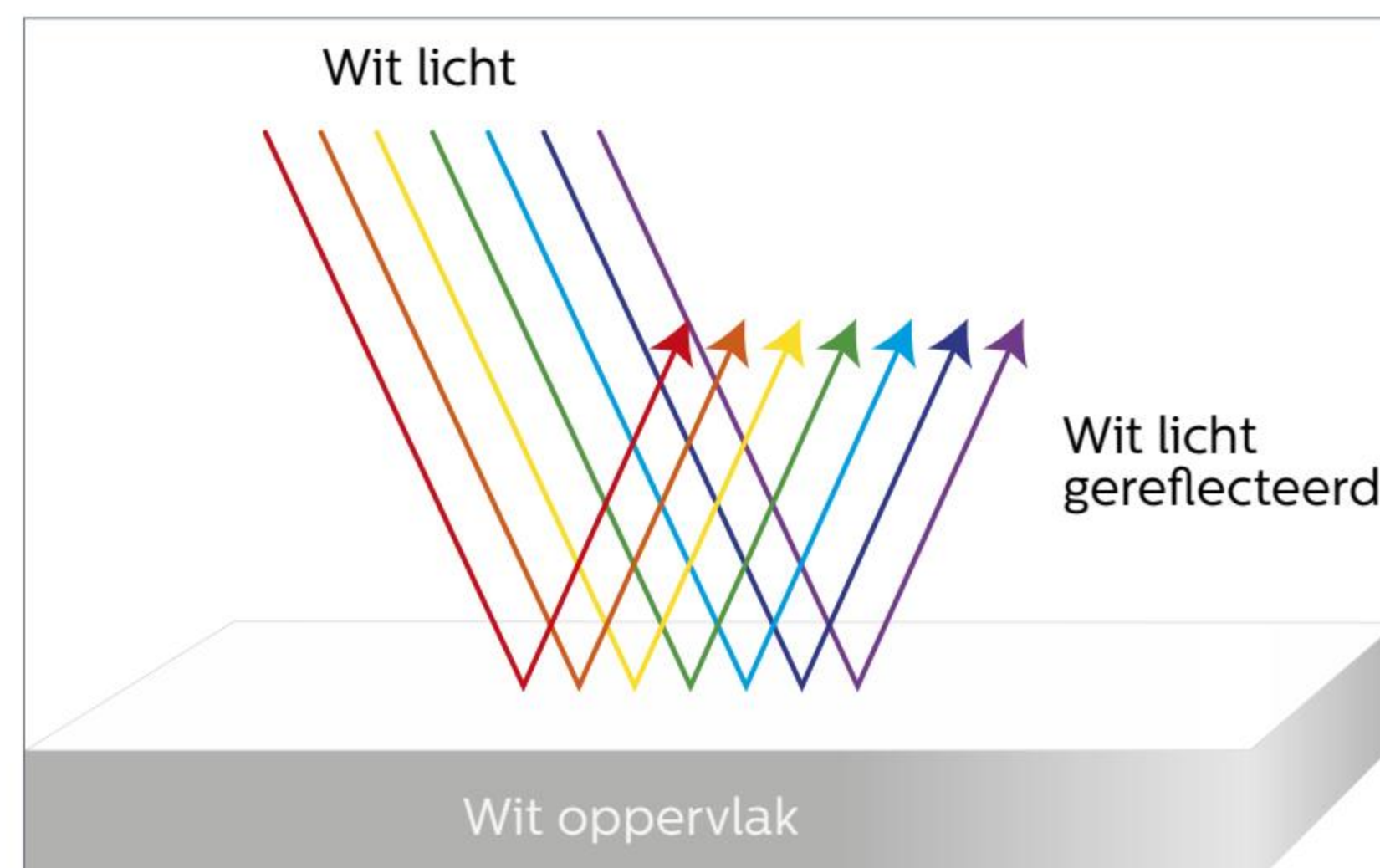
HET LICHT STUREN

Portretten maken met daglicht kan zowel buitenshuis als binnen. In beide gevallen zul je moeten proberen om het licht te controleren: te sturen dus. Je wilt het daglicht, waar je eigenlijk géén controle over hebt, alsnog kunnen vormen. Ga je buiten aan de slag, dan kun je grotendeels met dezelfde attributen werken als binnen in een daglichtstudio. Een groot verschil is alleen dat je buiten vaak licht van alle kanten krijgt, en binnenshuis meestal vanuit één of een paar ramen. Het licht is binnenshuis dus wat makkelijker te sturen dan buiten.

Wit en zwart

Voor het sturen van het licht gebruiken we twee basisprincipes:

Een wit oppervlak reflecteert licht. Een zwart oppervlak absorbeert licht. We illustreren dat met een voorbeeld uit het dagelijks leven, dat niets met fotografie te maken heeft. Op een mooie zomerse dag staan twee mensen naast elkaar in direct zonlicht. De ene heeft een zwart T-shirt aan, de ander een wit T-shirt. Het doet bijna pijn aan je ogen om naar het witte T-shirt te kijken, terwijl je daar bij het zwarte T-shirt geen last van hebt. Het witte shirt reflecteert namelijk



het zonlicht en lijkt daardoor 'felwit'. Het zwarte shirt absorbeert het licht in plaats van het richting jouw ogen te reflecteren.

Wit: reflecteren

Daglicht dat op een wit oppervlak valt, reflecteert terug vanaf dat oppervlak. Hierbij is de hoek van inval gelijk aan de hoek van uitval: het spiegelprincipe (zie afbeelding). Valt het licht onder een hoek van 45 graden op een wit oppervlak, dan wordt het 45 graden de andere kant op gereflecteerd. Heb je een los wit oppervlak, dan kun je hiermee spelen om het licht zelf te sturen. Met een vaste muur wordt dat lastig, maar met een achtergronddoek, reflectiescherm, wit laken of een witte piepschuimen plaat kun jij bepalen welke richting het licht op valt.

Zwart: tegenhouden

Daglicht dat op een zwart oppervlak valt, wordt nauwelijks gereflecteerd maar juist grotendeels door dat oppervlak geabsorbeerd. Een zwart oppervlak kan hierdoor gebruikt worden om de intensiteit van licht te verminderen. Heb je een los zwart oppervlak (bijvoorbeeld een zwart doek of paneel), dan kun je dit gebruiken om delen van je model minder in het licht te zetten en om ongewenste reflecties te voorkomen. Je kunt met een zwart oppervlak het contrast in je foto verhogen, omdat je een groter verschil tussen lichte en donkere delen krijgt.

Het tegenhouden van het licht wordt in de fotografiewereld ook wel 'vlaggen' genoemd, en een zwart oppervlak een 'vlag'.

Gekleurd oppervlak

Nog een handig weetje: wit licht bestaat uit alle kleuren. Een wit oppervlak reflecteert al die kleuren, een zwart oppervlak absorbeert alle kleuren en een gekleurd oppervlak reflecteert de betreffende kleur en absorbeert andere kleuren. Als je buiten aan de slag gaat met je model, heb je niet alleen witte en zwarte maar ook allerlei gekleurde 'oppervlakken' om je heen. Die reflecteren licht ... in een bepaalde kleur! 'Sta je bijvoorbeeld in een lekker lentegroen bos te fotograferen, dan kun je last krijgen van een groene kleurzwem in al je foto's', legt Michiel uit. Staat je model met de zijkant van het gezicht naar een rode muur waar het licht op valt, dan zul je ook een rode tint aan die kant van het gezicht terugzien.

Accessoires

Als je daglichtportretten wilt schieten, is het dus handig om naast je camera en het daglicht nog wat accessoires te hebben. Namelijk een of meer oppervlakken met een witte én een zwarte kant. Er bestaan zogeheten 'V-flats' die je kunt neerzetten, of je kunt grote reflectieschermen gebruiken die je op een statief plaatst. Maar als je vooral thuis fotografeert en de spullen niet hoeft mee te nemen, kan het ook een stuk goedkoper. Michiel gebruikt in zijn studio bijvoorbeeld grote platen piepschuim die hij aan de ene kant wit heeft gelaten en aan de andere kant zwart heeft geverfd. Daarnaast gebruikt hij bij zijn daglichtportretten nog losse kleinere witte reflectors en 'vlaggen' (witte en zwarte plaatjes in handzaam formaat, voor het gericht wegnemen en sturen van licht).

Jessica Blokland van Diën

‘Ik ben nog nooit met lege handen thuisgekomen’

Wildlifefotograaf Jessica Blokland van Diën houdt naar eigen zeggen meer van dieren dan van mensen. ‘Dieren hebben emoties, net als mensen. Dat wil ik laten zien met mijn foto’s.’ Ooit hoopt ze een ijsbeer op een ijsschot voorbij te zien drijven, en die ene foto te maken die het voorbijgaande tijdloos maakt.

TEKST ZOË DE GOEDE



Even voorstellen

→ Jessica Blokland van Diën (38) woont met haar man en haar hond Meatball in het dorpje Boven-Hardinxveld. Haar man houdt niet van reizen, zij wél. Dus gaat ze regelmatig met haar camera de hort op, op zoek naar dieren die een indruk nalaten

JESSICAVANDIEN.ZOOM.NL

Deze gnoe liep in zijn eentje
over de Keniaanse vlakte.
Dat gaf Jessica de kans
om hem te vangen in deze
bijzondere compositie.
NIKON D810 · ISO 180 · F 8 ·
1/800 SEC · 500 MM



Kunstwerk in Photoshop

Creatieve iris-bewerking

In het vorige nummer van Zoom.nl-magazine heb je geleerd hoe je een irisfoto kunt maken. In deze editie gaan we aan de slag met een paar creatieve bewerkingen met en van deze iris, zodat je een waar kunstwerk creëert voor aan de muur.

FOTO TOM REUVERS

ONDER REDACTIE VAN THESKE SLIJKERMAN

➔ We starten deze bewerking met een iris die we al op een zwarte achtergrond hebben geplaatst. Hoe je dit doet, leerde je in het vorige nummer (03 februari/maart) van Zoom.nl. Daarin hebben we de volgende stappen uitgelegd:

- ➔ Benodigheden
- ➔ Het maken van de irisfoto
- ➔ Basisaanpassingen (voornamelijk contrast)
- ➔ Reflectie verwijderen
- ➔ Oog uitknippen en op zwarte achtergrond plaatsen

In deze foto-edit gaan we in het kort een paar vrij eenvoudige effecten laten zien waar je in korte tijd een leuk resultaat mee bereikt. Je kunt er zelf eentje kiezen en verder uitwerken als je er wat meer tijd en aandacht aan besteedt. Maar je kunt natuurlijk ook heel andere eigen montages proberen te maken!

Laag met iris maken

Ons Photoshop-bestand heeft twee zichtbare lagen: een zwarte laag, die de achtergrond vormt, en een uitgeknipte iris. Of eigenlijk nu nog een iris met laagmasker.



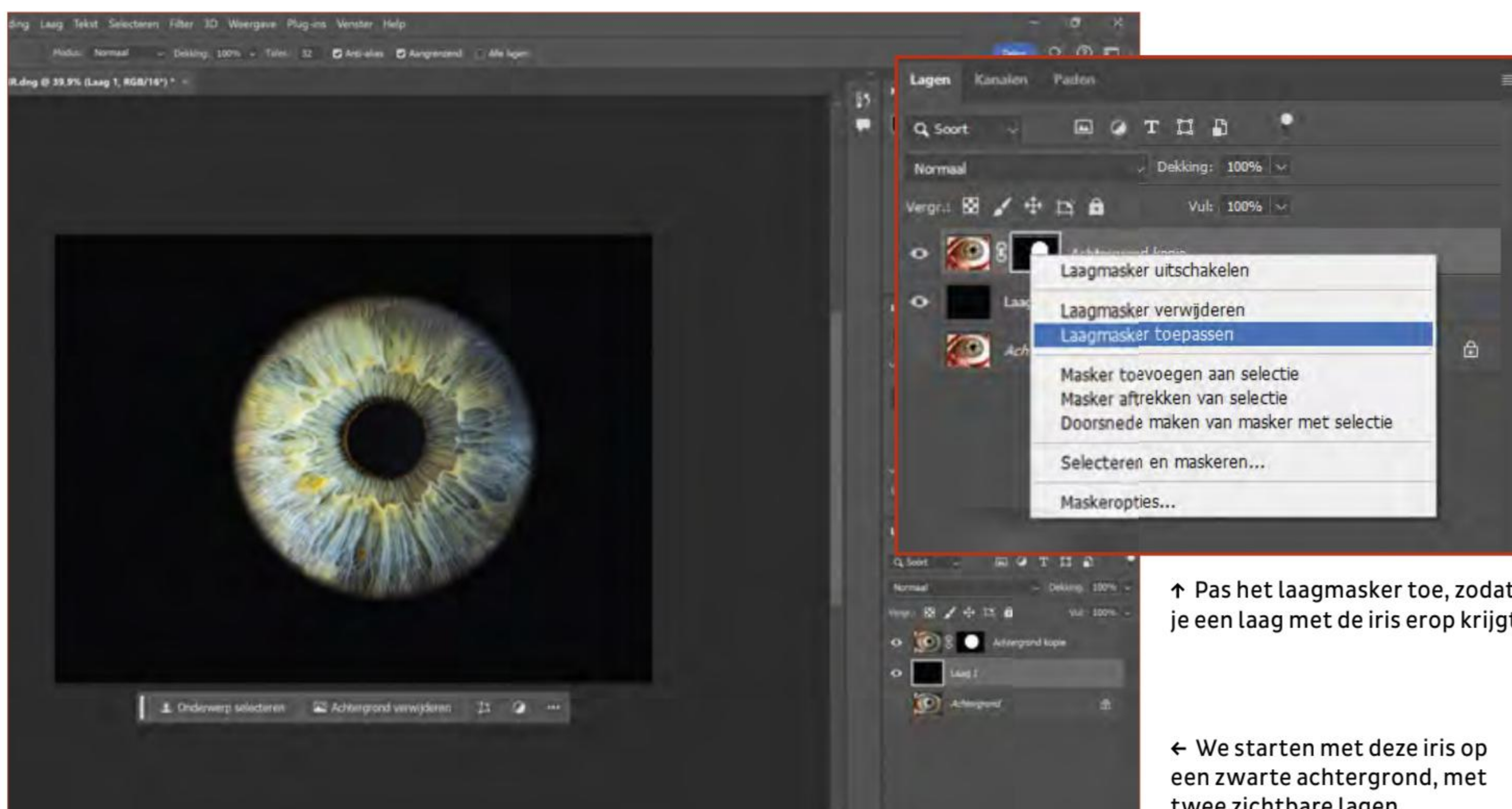
↑ We starten met deze foto, die we gemaakt hebben met de stappen uit het vorige Zoom.nl Magazine.

SLA JE BESTAND OP ALS
PHOTOSHOP-DOCUMENT
ZODAT JE LATER MET ALLE
LAGEN VERDER KUNT
BEWERKEN

Heb je namelijk het vorige onderdeel gevolgd, dan heb je na het instellen van de **Doezelaar** in het venster **Selecteren en maskeren** achter **Uitvoer naar** gekozen voor **Nieuwe laag met laagmasker**. Ben je tevreden over je iris, pas dan nu het laagmasker toe, zodat de iris daadwerkelijk wordt losgesneden van de achtergrond. Dit doe je door in het **Lagen**-paneel met de rechtermuisknop op het masker te klikken en te kiezen voor **Laagmasker toepassen**. Je ziet nu aan het pictogram van de laag dat deze alleen nog de iris bevat. Sla je bestand op als Photoshop-document (psd-formaat), zodat je later weer met alle lagen verder kunt bewerken. Het is handig om het document nu ook nog onder een andere naam op te slaan, zodat je altijd je versie zonder bewerkingen houdt.

STAARTEN AAN DE IRIS

Zorg dat de bovenste laag (dus met de uitgeknipte iris) actief is door erop te klikken in je **Lagen**-paneel. Klik dan boven in



↑ Pas het laagmasker toe, zodat je een laag met de iris erop krijgt.

← We starten met deze iris op een zwarte achtergrond, met twee zichtbare lagen.

Penseel

Kies nu, met de nieuwe lege laag actief, uit de gereedschapsbalk het **Penseel**. Je bent gewend dat een penseel een zachte of harde ronde vorm heeft. Maar met het **Penseel** is in Photoshop nog veel meer mogelijk. Klik boven in beeld, waar je de grootte van je penseel kunt instellen, op het **kleine pijltje**. Scroll nu in het lijstje met penseelen een stuk naar beneden, tot je de rubriek **Penseelen met speciaal effect** ziet. Je hebt hier standaard de keuze uit een paar van Kyle's penseelen, afkomstig uit het atelier van Kyle T. Webster. Wij zijn altijd wel gecharmeerd van de eerste optie: **Kyle's spetterpenseelen – Spetterbot tilt**. Stel de **Grootte** in op een flink formaat (afhankelijk van de resolutie van je foto, maar wij gebruiken hier waarden tussen de 160 en 1200). Zorg dat de **Voorgrondkleur**

je beeld op het menu **Filter** en kies daar voor **Uitvloeien**. Je krijgt dan een nieuw scherm waarin je de actieve laag ziet (dus de uitgeknipte iris). Aan de linkerkant zie je allerlei verschillende gereedschappen om de laag te vervormen. We gebruiken nu het bovenste: het pictogram met de smerende vinger die **Vooruit verdraaien** heet als je er even met je muis op blijft hangen.

Uitsmeren

Rechts in beeld zie je bovenin nu de **Penseelopties**. Met **Grootte** kun je het penseel groter of kleiner maken. Staat de **Druk** hier heel hoog, dan smeert je in één keer de iris uit als je vanuit de iris naar het vrije deel van de foto gaat slepen. Zet je deze regelaar wat lager, bijvoorbeeld op 50 of 75, dan kun je beetje bij beetje de iris uitsmeren. Speel met de penseelstreken om wat leuke uitvloeiende lijnen te krijgen. Klik je nu op **OK**, dan keer je terug naar het hoofdvenster van Photoshop en zie je dat



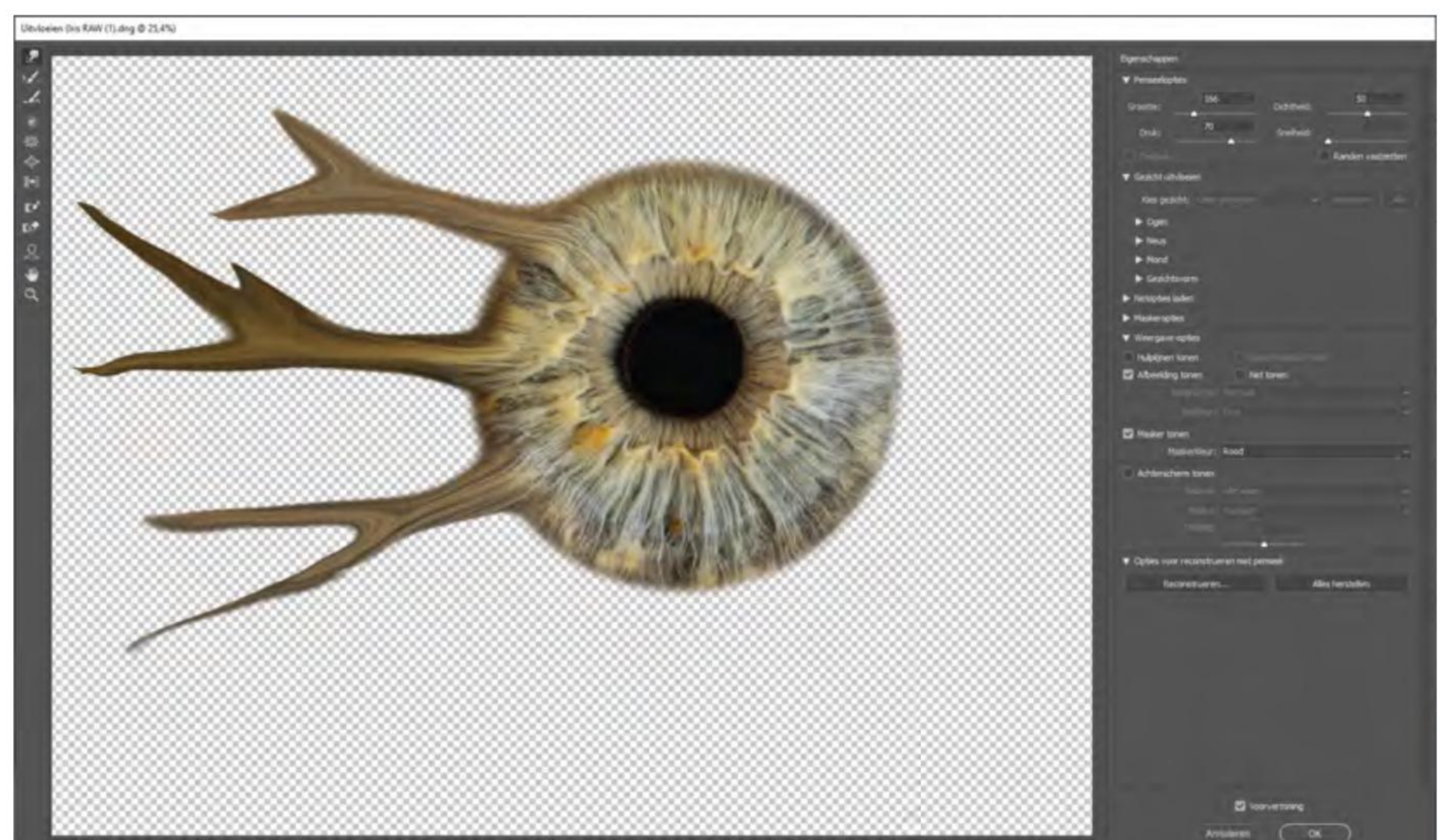
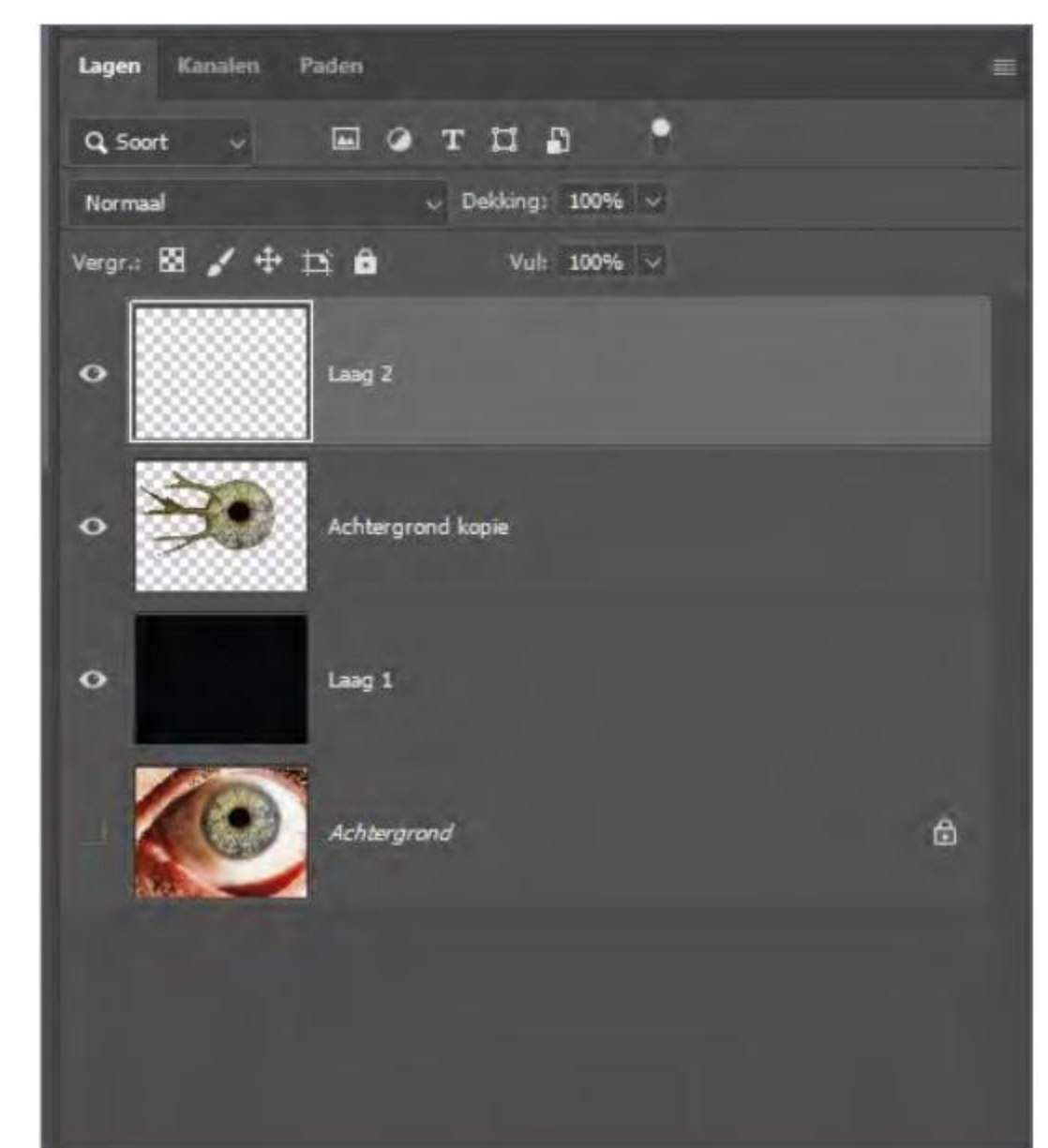
↑ We gaan aan de slag met het filter **Uitvloeien**.

de effecten op de bovenste laag zijn toegepast. Omdat de onderliggende laag nog steeds zwart is, zie je het effect nu op de zwarte achtergrond.

ZWARTE SPIKKELS

We gaan aan de iris met staarten nu wat zwarte spikkels toevoegen. Dit kun je het beste doen in een nieuwe laag, zodat je ze gemakkelijk weer kunt weghalen zonder daarbij de iris aan te passen. Klik dus eerst rechtsonder in het **Lagen**-paneel op het **plusteken** om een nieuwe laag toe te voegen, en zorg dat deze boven de iris-laag komt te staan.

→ Maak een nieuwe laag aan, bijvoorbeeld via het plusteken rechtsonder, en plaats die boven de andere lagen.



↑ Met het filter **Uitvloeien** maken we staartjes aan de iris.

Een levenswijze om
van te dromen

Lifestyle fotografie

Vraag drie fotografen wat lifestylefotografie is en de kans is groot dat je drie verschillende antwoorden krijgt. Wat is het precies en wat zijn de trends binnen dit genre? Met een drietal experts op dit terrein als gids buigen we ons over deze materie.

TEKST MARIJN RUHAAK



➤ Of je je nu in de wereld van product-, food- of fashionfotografie verdiept, de term 'lifestyle' komt je overal tegen. De laatste tijd zelfs erg veel. Om zichzelf in de kijker te spelen, lijken merken steeds vaker voor een 'lifestylelook' te kiezen. Zoals de term al verradt, draait het daarbij vooral om het uitdragen van een bepaalde levensstijl. In plaats van sterk geposeerde en weinig realistische portretten wil lifestylefotografie het onderwerp of model op een meer authentieke en natuurlijke manier weergeven. Met een dagelijkse omgeving, zoals een park of winkelstraat, als decor draait het om emotie en verhaal. Professioneel fotograaf Jeroen Noordzij houdt zich veel bezig met fashionfotografie, een sector waarin lifestyle behoorlijk in opmars is. Hij constateert een duidelijk verschil tussen merken en fotografen die voor traditionele fashionfotografie kiezen en conculega's die een nieuwe weg inslaan. 'Ik zie een steeds duidelijker onderscheid tussen fashion en lifestyle', legt hij uit: 'Bij de traditionele fashionfotografie gaat het vooral om het item dat



2

verkocht moet worden. Het kledingstuk speelt de hoofdrol en de fotografie heeft altijd iets surrealistisch.' Als voorbeeld neemt Jeroen een merk als Gucci. 'Een campagne van dit merk bestaat vaak uit extreme beelden, geschoten in een studio met bijzondere modellen en extreme make-up. Kijk je naar de meer lifestyle-achtige fashionfotografie, dan zie je iets anders. De modellen die het kledingstuk of sieraad dragen, vertellen een verhaal en geven je als kijker een bepaald gevoel.'

Het verhaal van regenlaarsjes

Jeroen kiest zelf het liefst voor de lifestylebenadering. Hij laat zich daarvoor

inspireren door een merk als Ralph Lauren. 'Dat is nu echt een fashionmerk dat zich op een lifestylemanier laat zien. Bij de campagnes van dit merk krijg je een bepaald gevoel. De beelden zetten een wereld neer die voor de kijker herkenbaar én haalbaar is.'

De verbeelding van een haalbare droom is ook volgens Eveline Helmink, hoofdredacteur van Happinez, een richting die steeds meer merken en bladen inslaan. Niet alleen bij fashion, maar ook in veel andere campagnes ziet ze lifestyle verschijnen. 'Neem een merk als HEMA. Vroeger zag je simpele productfoto's van de items die de winkel in de schappen had liggen. Tegenwoordig zie je steeds vaker een verhaal in de foto.



Prof Jeroen Noordzij (1989)

→ Als fashion-, lifestyle- en trouwfotograaf richt Jeroen Noordzij zich op commerciële en niet-commerciële klanten in het hogere segment wereldwijd. Zijn stijlvolle, dynamische en authentieke beelden vind je in onder meer in Vogue Living, ELLE en Brides.

WWW.JEROENNOORDZIJ.COM



Hoofdredacteur Eveline Helmink (1980)

→ Eveline Helmink is journalist en bladenmaker. Sinds 2017 is zij hoofdredacteur van Happinez en Yoga bij het mediamerk Happinez. Daarnaast is zij coach, spreker en auteur van twee boeken.

WWW.HAPPINEZ.NL

FOTO: DANA VAN LEEUWEN



Zoomer Mira van der Veen (1973)

→ In 2019 won Mira haar eerste camera en een fotografieris naar Namibië. Niet veel later kwam haar werk als webdesigner door corona stil te liggen en leerde ze de fijne kneepjes van het fotografievak. Tegenwoordig verzorgt ze de fotografie voor de websites die ze maakt.

MIRA45.ZOOM.NL

1 Deze foto maakte ik tijdens een Zoom-workshop lifestylefotografie met Nikon en Jeroen Noordzij. Hoewel de foto geposeerd is, lijkt het alsof je naar een fragment uit het dagelijks leven kijkt. (Model: Robbin) Mira van der Veen, mira45.zoom.nl NIKON Z 5 · ISO 1100 · F 4 · 1/100 SEC · 70 MM

2 Campagnebeeld voor Happinez. Dana van Leeuwen

Regenlaarsjes worden niet langer als losse artikelen afgebeeld. Ze worden gefotografeerd in een verhaal van bijvoorbeeld een kind dat door de regenplassen stampt.' Het resultaat is fotografie waarmee een emotie wordt uitgedrukt. Een verhaal waarin de kijker zich kan inleven.

Dat geldt niet alleen voor grote merken, weet Zoomer Mira van der Veen. Fotograferen doet Mira pas sinds een paar jaar, naast haar werk als webdesigner. 'Ik maak vooral websites voor trainers, therapeuten en yogadocenten', vertelt ze: 'Toen ik daar ooit mee begon, gebruikte ik vooral veel stockbeeld. Op de "over mij"-pagina plaatste ik een simpel portret, zakelijk en geposeerd.' In een paar jaar

Alles lekker scherp met
lange sluitertijden

Beeld stabilisatie: hoe en waarom

In de moderne fotografie is beeldstabilisatie niet meer weg te denken. Daarmee heb je altijd scherpe foto's, is het idee. Toch is beeldstabilisatie geen tovermiddel om goede foto's te kunnen maken. Sterker nog: het kan in bepaalde gevallen zelfs contraproductief werken. Op de volgende pagina's gaan we dieper in op alle facetten van beeldstabilisatie.

TEKST MICHEL MULDER

➤ Beeldstabilisatie is een woord dat al sinds lange tijd in verschillende varianten voorkomt in de begrippenlijst van alle camera- en objectievenfabrikanten. De een noemt het VR (Vibration Reduction), de ander IS (Image Stabilization) en weer anderen OIS (Optical Image Stabilization), SR (Shake Reduction), SteadyShot of IBIS (In-Body Image Stabilization). Maar in alle gevallen komt het neer op één ding: het opvangen van ongewenste trillingen die bewegingsonscherpte kunnen geven tijdens het gebruik van een camera-objectiefcombinatie.

Brandpunt = sluitertijd

In den beginne bestonden alle objectieven uit een gefixeerde set lenzen in een

lenstabus, waarbij de verschuiving van een lensgroep of het lenzenstelsel als geheel zorgde voor de scherpstelling. Sinds de uitvinding van automatische scherpstelling (AF) gaat dat automatisch. Een correcte scherpstelling staat echter niet altijd garant voor een scherpe foto. Externe factoren, zoals een beetje wind, een bewegende ondergrond en zelfs een druk op de ontspanknop, kunnen ertoe leiden dat je foto toch onscherpte vertoont. Ook loop je risico op camera-beweging ('trillingsonscherpte') als je sluitertijd te lang is voor de gebruikte brandpuntsafstand. Iedere fotograaf kende vroeger de vuistregel 'brandpunt = (langst mogelijke) sluitertijd'. Oftewel: met een 200mm-objectief mag de

sluitertijd niet langer zijn dan 1/200 seconde (of de dichtstbijzijnde waarde) om zulke trillingsonscherpte te voorkomen. Wilde je wél langere tijden gebruiken, dan parkeerde je het hele zaakje op een statief.

Invloed sensorformaat

➔ Bij het risico op trillingsonscherpte speelt behalve de brandpuntsafstand ook het opnameformaat een rol. Kort door de bocht: de gebruikte brandpuntsafstand moet je vermenigvuldigen met de eventuele cropfactor van de sensor om de 'veilige' sluitertijd te berekenen. Een 200mm-objectief op een Fujifilm-camera met aps-c-sensor (cropfactor 1,5x) komt bijvoorbeeld overeen met een 300mm-objectief op een full-frame-camera. Hetzelfde geldt voor een 150mm-objectief op een Micro Four Thirds-camera (cropfactor 2x). De langste veilige sluitertijd is dus in alle gevallen 1/300 seconde.

Een 400mm-lens op een Micro Four Thirds-camera (cropfactor 2x) betekent dat je effectief werkt met een 800mm-supertele. Bij zulke lange brandpunten kan beeldstabilisatie geen kwaad.
Reinder Tasma, reindertasma.zoom.nl
OLYMPUS OM-1 · ISO 320 · F 6,3 · 1/400 SEC · 400 MM



Nieuw talent

De nachtfoto's van Mark

In deze nieuwe rubriek gaan we op zoek naar nieuw talent, in de vorm van nieuwe Zoomers met een veelbelovend portfolio. Deze keer geven we Mark Wierda en zijn nachtfotografie een podium.

ONDER REDACTIE VAN ELKE VAN DER HONING
FOTO'S MARK WIERDA



Wie is Mark Wierda (24)?

→ Mark Wierda is een jonge software-ingenieur en hobbyfotograaf uit Hoogeveen. Zijn passie voor fotografie én de sterrenhemel vormt de kern van zijn artistieke reis. Naast fotografie doet hij in zijn vrije tijd ook graag aan sport.

MARK_WIERDA.ZOOM.NL

Hoe ben je begonnen met fotografie?

'Mijn eerste stappen in de wereld van fotografie waren spontaan. Het begon eind 2020, toen ik impulsief besloot om een drone te kopen tijdens een aantrekkelijke kortingsactie voor Black Friday. Ik raakte gefascineerd door het fotograferen vanuit de lucht. In de zomer van 2021 besloot ik om ook een camera aan te schaffen, nadat ik al een reeks gave dronefoto's had gemaakt. De synergie tussen mijn drone en m'n camera stelt me in staat om unieke perspectieven vast te leggen.'

'OM DE STERRENHEMEL TE FOTOGRAFEREN, MOET HET HEEL DONKER ZIJN MET ZO MIN MOGELIJK LICHTVERVUILING'

Waarom fotografeer je en wat fotografeer je het liefst?

'Ik heb altijd al gehouden van reizen en nieuwe plekken ontdekken. Fotografie is voor mij een manier om deze momenten te vereeuwigen en om een verhaal bij een foto te kunnen vertellen. Ook is fotografie voor mij een uitlaatklep. Ik kan er van genieten om een mooi landschap te fotograferen tijdens een zonsopkomst of zonsondergang of onder de sterrenhemel. Het liefst fotografeer ik de Melkweg. Zo heb ik afgelopen zomer onder de sterren gestaan op een van de donkerste plekken op aarde: Death Valley National Park in de Verenigde Staten. In dit prachtige woestijnachtige landschap heb je bijna geen lichtvervuiling, iets wat in Nederland helaas haast niet voor te stellen is. Zelfs met het blote oog was de Melkweg gemakkelijk waar te nemen in dit gebied. Om de sterrenhemel goed te kunnen waarnemen én fotograferen, moet het heel donker zijn met zo min mogelijk storende lichtbronnen. Vandaar dat het van belang is om een locatie op te zoeken waar zo min mogelijk lichtvervuiling is. In Nederland kennen we twee Dark Sky Parken waar het 's nachts redelijk donker is. Een daarvan is te vinden op de Boschplaat op Terschelling en het andere in Nationaal Park Lauwersmeer.'

1 Badwater Basin: een zoutvlakte in de woestijn van Death Valley. Dit is tot nu toe een van mijn meest gedetailleerde Melkwegfoto's, aangezien er vrijwel geen lichtvervuiling is.

CANON M50 II · ISO 800 · F 4 · 25 SEC (VOORGROND) / 8 OPNAMEN VAN 120 SEC (LUCHT) · 14 MM

2 De bekende uitkijktoren in Dark Sky Park Lauwersmeer.

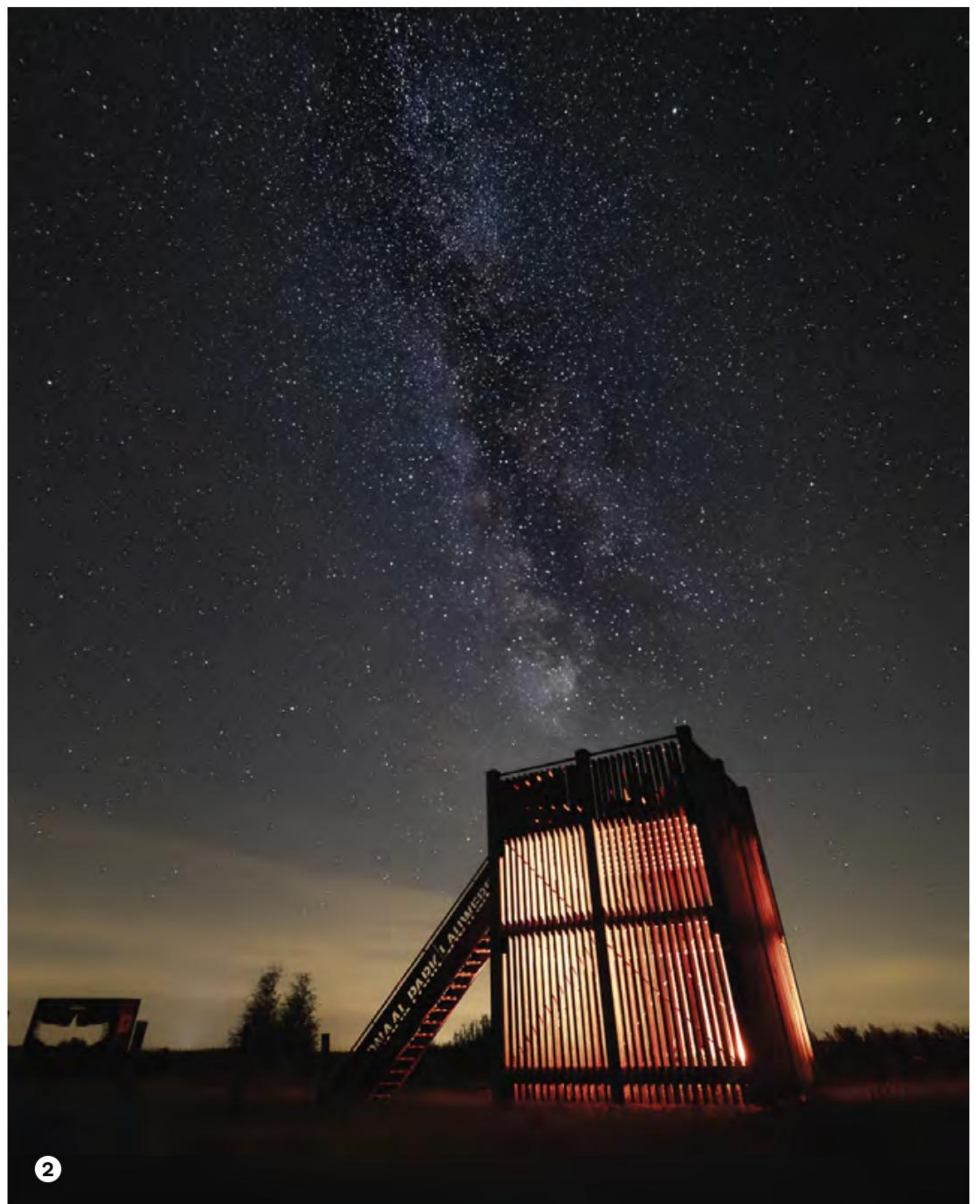
CANON M50 II · ISO 1600 · F 2,8 · 6 OPNAMEN VAN 20 SEC · 14 MM

3 Het prachtige sterrenbeeld Orion, gefotografeerd op een koude, heldere winterse nacht.

CANON R · ISO 800 · F 4 · 180 SEC (VOORGROND) / 12 OPNAMEN VAN 120 SEC (LUCHT) · 14 MM

Op welke foto ben je zelf het meest trots?

'Het is lastig om een foto te kiezen uit mijn portfolio waar ik het meest trots op ben, maar als ik moest kiezen, zou het denk ik "Doris Mooltsje" zijn. Ik wilde al een tijdje een windmolen fotograferen met de



Melkweg erboven. De uitdaging begon echter pas bij de nabewerking. Het heldere licht onderaan was wel een teleurstelling en maakte het een lastige foto voor de nabewerking. Maar het is uiteindelijk goed gelukt, al zeg ik het zelf. Gelukkig heb ik veel details uit de Melkweg naar voren

Workflow voor serieuze fotografen

iPhone-fotografie

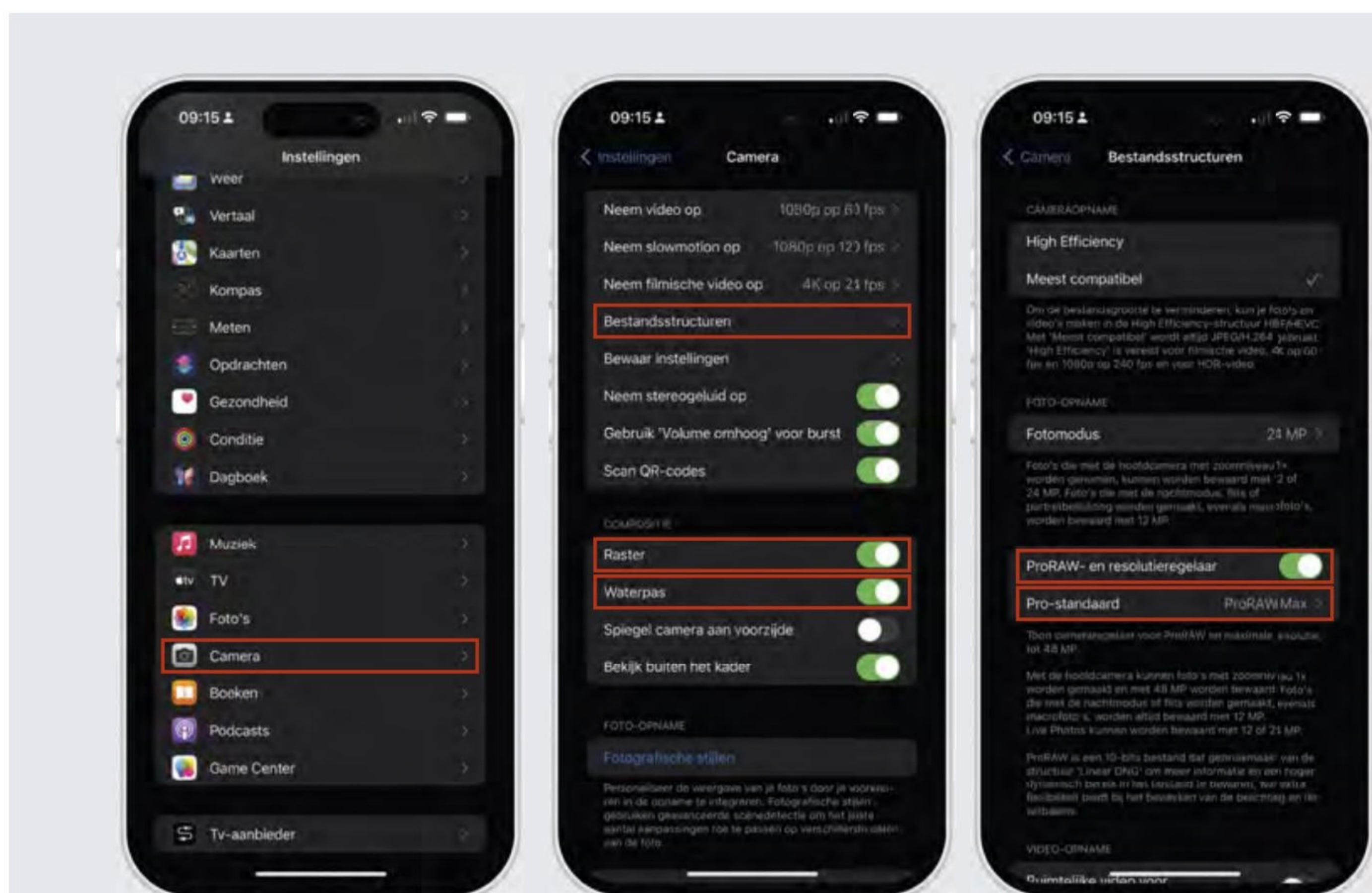
Het is geen geheim dat de iPhone-camera's steeds beter worden en zich inmiddels kunnen meten met soms nóg duurdere systeemcamera's. Maar dan moet je die camera wél als fotograaf benaderen, met een serieuze workflow: handmatig instellen, fotograferen in raw, slim gebruik van belichtingstechnieken en tot slot de nabewerking (in Lightroom) binnen iOS zelf. In dit artikel laten we een voorbeeldworkflow zien waarmee je de iPhone omtouert in een serieuze (tweede) camera die je altijd bij je hebt!

TEKST MAARTEN JACOBI

➔ Allereerst een disclaimer: deze workflow gaat uit van een iPhone 12 Pro of nieuwer, met de nieuwste iOS-updates tot maart 2024. Hoewel veel instellingen hetzelfde zijn op eerdere iPhones en niet-Pro-modellen, zullen er ook elementen net even anders werken of niet mogelijk zijn. Uitgangspunt van deze workflow: we willen de hoogste beeldkwaliteit uit ons toestel halen, met daarnaast zoveel mogelijk controle over de camera-app en we willen de uiteindelijke foto delen als jpeg-bestand. We willen daarbij handige tools gebruiken die ook op systeemcamera's zitten, zoals hulplijnen, autofocus- en belichtingsopties, lange en korte belichtingstijden enzovoort. We willen zelfs een stapje verder gaan: ook de nabewerking doen we op de iPhone, in dit geval met Lightroom CC.

Basisinstellingen

Voordat we beginnen met fotograferen, gaan we eerst een aantal instellingen af. We trappen af met een van de belangrijkste:



↑ Zorg allereerst dat de camera op de juiste instellingen staat.

Traditie versus smartphone

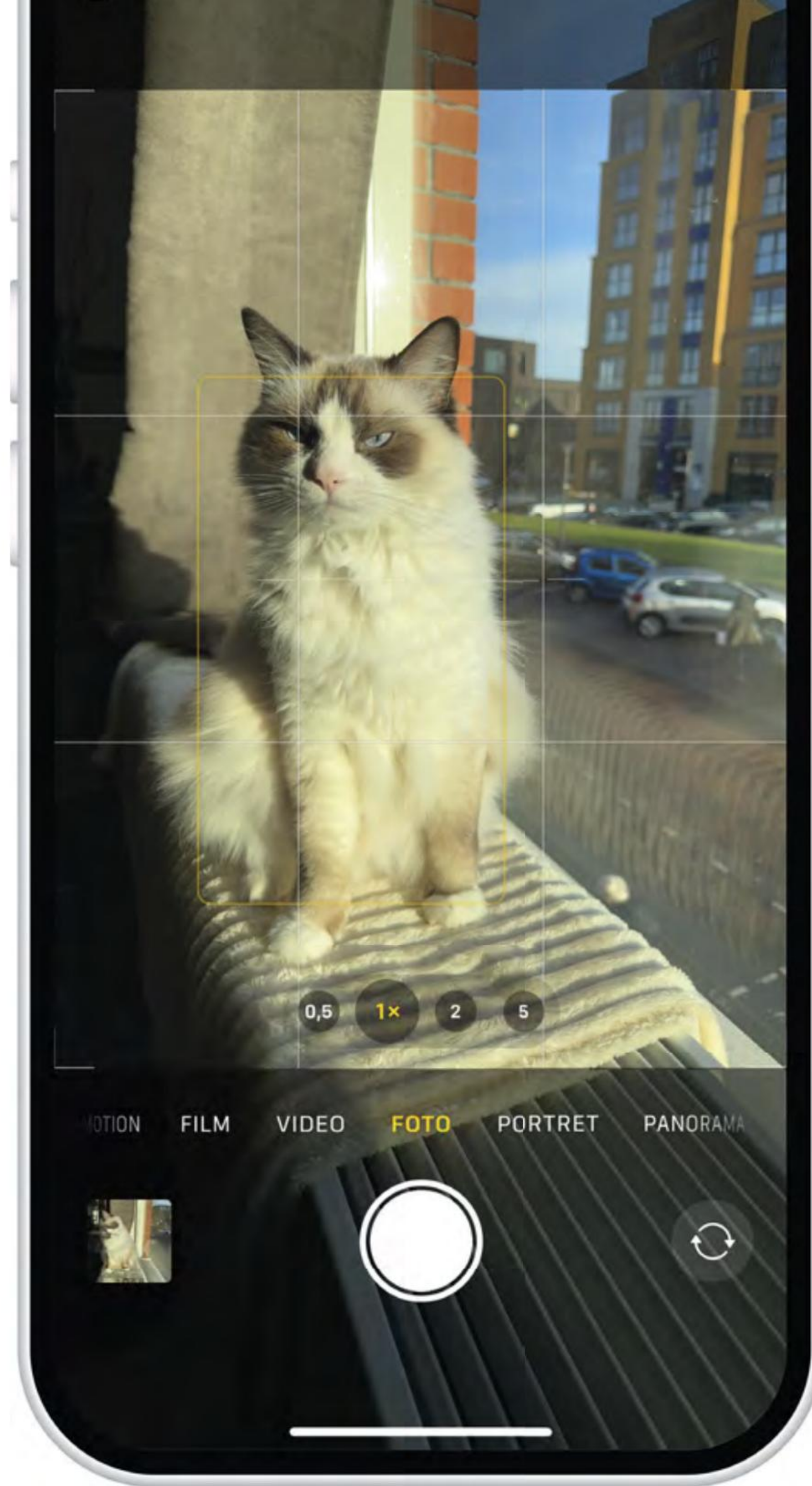
→ In de camerawereld lijken de smartphonefabrikanten een hele nieuwe benadering te hebben voor het fotografieproces zelf. Bij de traditionele cameramerken is dit gebaseerd op een simpel principe: één belichting, één sensor, met één set aan instellingen, wat uiteindelijk door een processor wordt omgezet in een raw-bestand. Smartphonefabrikanten gaan heel anders te werk. Zij moeten compenseren voor een piepkleine sensor en doen dit door de inzet van slimme (AI-)technieken in combinatie met een krachtige processor. Tijdens het fotograferen merk je daar weinig van, maar achter de schermen haalt je telefoon soms allerlei fratsen uit, bijvoorbeeld in situaties met weinig licht. Zo kan het zo zijn dat je telefoon stiekem niet één maar vijf foto's maakt, daarmee uitrekt waar de ruis zit, die onderdrukt en met pixelshifttechnologie de foto opblaast qua resolutie om het resultaat vervolgens weer terug te downsamplen. Het resultaat: een prachtig belichte, ruisvrije foto met veel details, die je normaal van een veel grotere sensor verwacht. Tegenwoordig werkt dit zo snel en feilloos dat je met recht kunt zeggen dat de nieuwste iPhones beter zijn in veel situaties met weinig licht dan systeemcamera's met een simpele kitlens.

Apple ProRAW. Hiermee kun je tot wel 48 megapixels in raw-formaat vastleggen (afhankelijk van je iPhone-model). Om dit aan te zetten, ga je naar **Instellingen / Camera / Bestandsstructuren** en zet je hier de **ProRAW- en resolutieregelaar** aan. Zorg vervolgens dat de **Pro-standaard** staat ingesteld op de hoogste kwaliteit, in ons geval **ProRAW Max**, die raw-bestanden van 48 megapixels oplevert op de iPhone 15 Pro Max.

Gaan we een stap terug in het menu naar de algemene camera-instellingen, dan kunnen we hier vervolgens een paar onderdelen aanvinken die we als fotograaf graag terugzien in onze camera-app. Zorg in ieder geval dat **Raster** en **Waterpas** zijn aangevinkt.

Camera-app

Nu is het tijd om de camera-app zelf te openen. Zoals je kunt zien, is er rechtsboven in het scherm de optie voor **RAW Max** bij gekomen. Deze is standaard uitgeschakeld, wat wordt aangegeven met een duidelijke



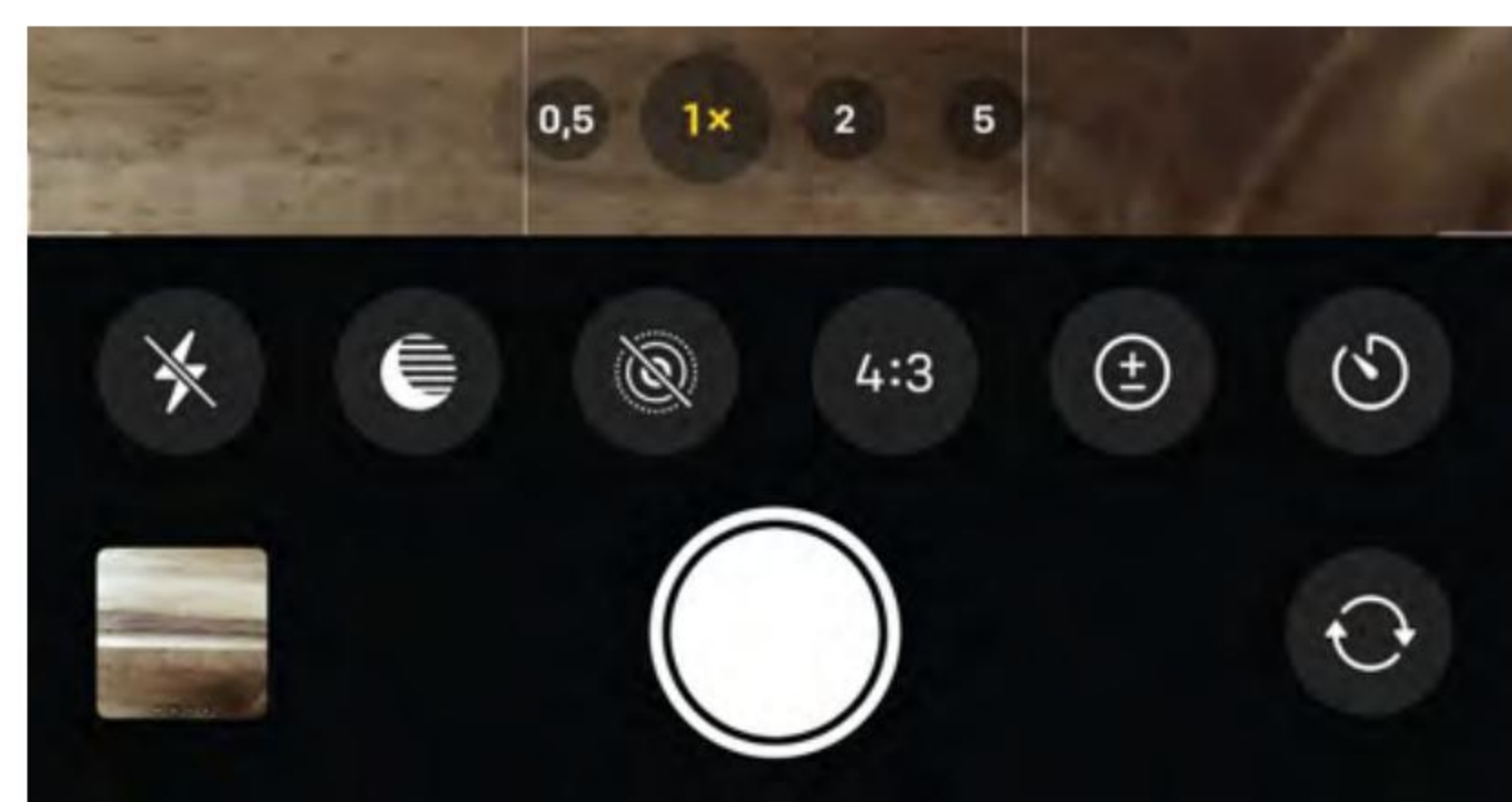
↑ Op je scherm krijg je een raster en een waterpas te zien, mits je dat hebt ingesteld. Let op dat de raw-optie handmatig moet worden ingeschakeld!

streep erdoorheen. Elke keer dat je de camera-app opent, zul je deze optie zelf moeten activeren om in raw te fotograferen. Eenmaal aangezet blijft deze actief zolang je in de camera-app blijft. Voor onze workflow willen we het liefst in raw fotograferen, omwille van een optimale kwaliteit van de foto én de bewerkingsmogelijkheden achteraf. Maar voor simpele kiekjes hoeft dat natuurlijk lang niet altijd. Activeer deze functie door erop te tikken. We zien het ingestelde raster terug in de camera-app, die standaard de regel van derden laat zien, net zoals de meeste systeemcamera's dat doen. Tevens handig is de waterpas als lijn in het midden van het scherm, die precies laat zien hoe scheef de horizon staat. Handig: juist omdat je als fotograaf nogal eens bukt voor een laag perspectief, terwijl de iPhone niet bepaald een uitklapbaar scherm heeft. Let op: deze waterpas is niet standaard altijd zichtbaar. De app toont deze op sommige momenten, zoals net voordat je een foto maakt.

Tijdens het fotograferen Nu is het tijd om in de app zelf wat instellingen aan te passen. Een belangrijk uitgangspunt tijdens het fotograferen met de iPhone om te onthouden: vertrouw het algoritme in de camera-app. Helaas kun je hier niet, zoals bij een systeemcamera, de iso-waarde, het diafragma en de sluitertijd precies bepalen. Volgens Apple moeten we dat ook niet willen: juist de slimme techniek in de camera maakt een inschatting voor de beste resultaten. Toch hebben we wel enige invloed op de instellingen. Tik in de standaard-fotomodus op het **pijl-tje** midden bovenaan in het scherm, of swipe omhoog op **FOTO** midden onderaan om de camera-instellingen tevoorschijn te toveren. Je krijgt onder in de app nu een nieuwe balk met nieuwe opties.

Deactiveer aan de linkerkant de flitser. In donkere situaties kun je daarnaast op het maan-icoontje tikken om de nachtmodus in te stellen. Afhankelijk van de gekozen lens en het directe omgevingslicht kun je belichtingstijden tot 30 seconden instellen. Let op: is er te veel licht om je heen, dan is deze instelling niet beschikbaar. Gebruik die dus alleen in te donkere situaties die je langer wilt belichten, of zet 'm juist uit als je toch een snelle beweging in het donker wilt vastleggen. In de praktijk hebben we ondervonden dat de camera met deze instelling tot pakweg tien seconden nog steeds uit de hand gebruikt kan worden. Bij nog langere tijden zul je een manier moeten vinden om de iPhone te stabiliseren, zoals met je elleboog op een muurtje. De ingebouwde beeldstabilisatie kan deels compenseren voor je beweging, maar uiteraard heeft ook dit zijn grenzen.

Daarnaast staat het 4:3-icoontje (of een ander getal als je iets anders hebt ingesteld). Laat dit op **4:3** staan om de volle sensor grootte te benutten. Elke



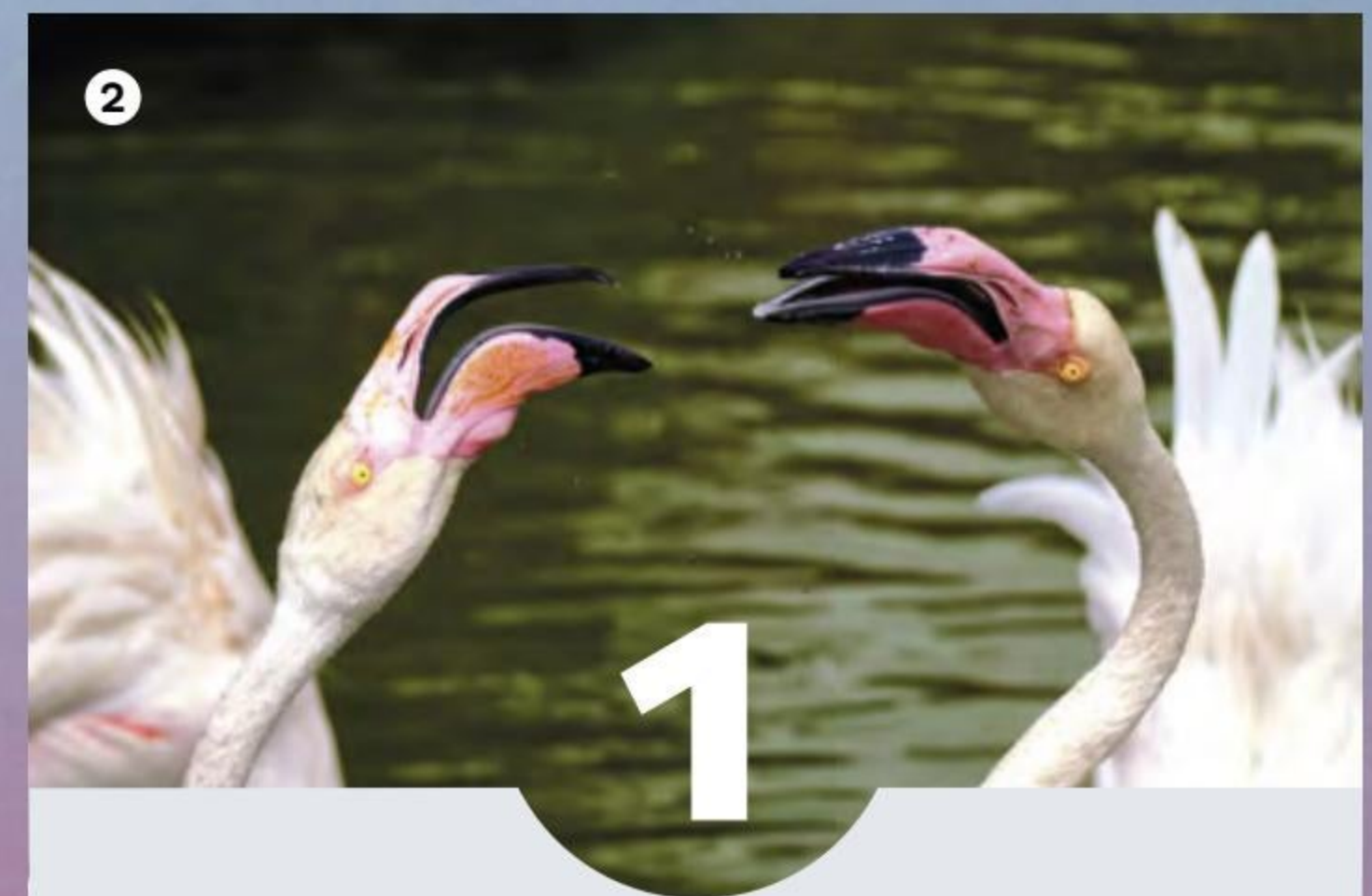
↑ De camera-instellingen in de standaard-fotomodus.

14 bijzondere meren

Op zoek naar onontdekte wateren

Water fotograferen is eigenlijk altijd boeiend, of je nu aan de slag gaat met een lange sluitertijd om het wateroppervlak te vervagen of vlijmscherpe weerspiegelingen vastlegt. Logisch dat meren een grote aantrekkingskracht op fotografen hebben. Voor dit artikel vroegen we jullie daarom de (fotografisch gezien) mooiste meren in te sturen. Uit de enorme hoeveelheid inzendingen die we binnenkregen, hebben we deze top 14 voor je opgesteld.

TEKST TESS MUTSTERS



Les Salins du Midi (Frankrijk)

← ↑ In het dorp Aigues-Mortes liggen een paar bijzondere zoutmeren. De naam van het dorp betekent letterlijk 'dode wateren', maar de meren zien er gelukkig een stuk vrolijker uit. Het water heeft namelijk een prachtige roze kleur. Voor roze meren hoef je dus niet af te reizen naar verre oorden zoals Canada, Mexico of Australië; ook in Frankrijk kun je een adembenemend roze meer vinden. De reden waarom de zoutmeren in Aigues-Mortes roze kleuren, is dat de organismen in het water een roze stof produceren.

Ook de bewoners van het roze meer zijn zeker de moeite van het bekijken waard. De meren worden namelijk gedomineerd door een grote groep flamingo's. Zorg dus niet alleen voor een groothoek(zoom)objectief waarmee je het meer en het landschap kunt vastleggen, maar ook voor een telezoomlens, zodat je de vogels goed in beeld kunt brengen.

Wil je de meren bezoeken, dan moet je wel entree betalen. Er zijn verschillende tours te boeken, maar je kunt ook een wandelroute van 4 of 12 kilometer lopen. Alle informatie over de verschillende tours en opties kun je vinden op visitesalinsdecamargue.com.

1 Les Salins du Midi zijn roze meren. Niet in een tropisch land ver weg, maar gewoon in Frankrijk.
Piet Koster,
pietkoster.zoom.nl
NIKON D3000 · ISO 100 · F 8 ·
1/250 SEC · 18 MM

2 Les Salins du Midi staan niet alleen bekend om de roze kleur, maar ook om de flamingo's die er neerstrijken.
Rudi Peersman,
p2ersm1an.zoom.nl
FUJIFILM X-T3 · ISO 320 · F 4,5 ·
1/1600 SEC · 100 MM

Duik in je camera!

Bestandsformaten en meer

Raw en jpeg, dng, of wat te denken van heif? Termen die allemaal met de bestandsformaten van (stilstaande) beelden te maken hebben. Alleen al in het uitgebreide menu van je camera zijn de opties voor het opslaan van beelden overweldigend. Welke kies je, wat zijn de verschillen en wat kun je met het ene formaat wél en met het andere niet? En dan zien we ook nog een hele range aan beeldprofielen en filters ... Duik met ons in je camera om de wirwar aan opties duidelijk op een rijtje te zetten!

TEKST TOM REUVERS

↘ De eerste keuze die je op je camera kunt maken qua bestandsformaat is tussen raw of jpeg. Dit is geen kwestie van goed of fout, en ook niet van goed of beter. De keuze die je hier maakt, is afhankelijk van je doel als fotograaf. Een raw-bestand is zeg maar een digitaal negatief dat nog ontwikkeld moet worden, terwijl een jpeg-bestand een kant-en-klaar afgeleverde foto is. Om dat te verduidelijken, moeten we wat dieper in de cameratechniek duiken.

Jpeg

Iedere keer dat jij de ontspanknop indrukt, opent de sluiters zich en vangt de beeldsensor het licht op dat door je lens naar binnen komt. Dat opgevangen licht wordt omgezet in een digitaal bestand. Bij een



↑ Je camera biedt allerlei opties om beelden op te slaan. Maar welke kies je ...?

jpeg-bestand wordt het opgevangen licht tijdens de omzetting naar een beeldbestand door je camera bewerkt. Dit wordt gedaan door de beeldprocessor. Die haalt bijvoorbeeld ruis uit de foto, verscherpt de details, brengt extra kleurverzadiging aan en versterkt het contrast. Het jpeg-bestand dat op je geheugenkaart belandt, is zagezegd af. Dat wil zeggen: klaar voor gebruik. Je kunt zo'n bestand zonder verdere behandeling plaatsen op sociale media of laten afdrucken. Je hebt er dus in feite geen omkijken naar.

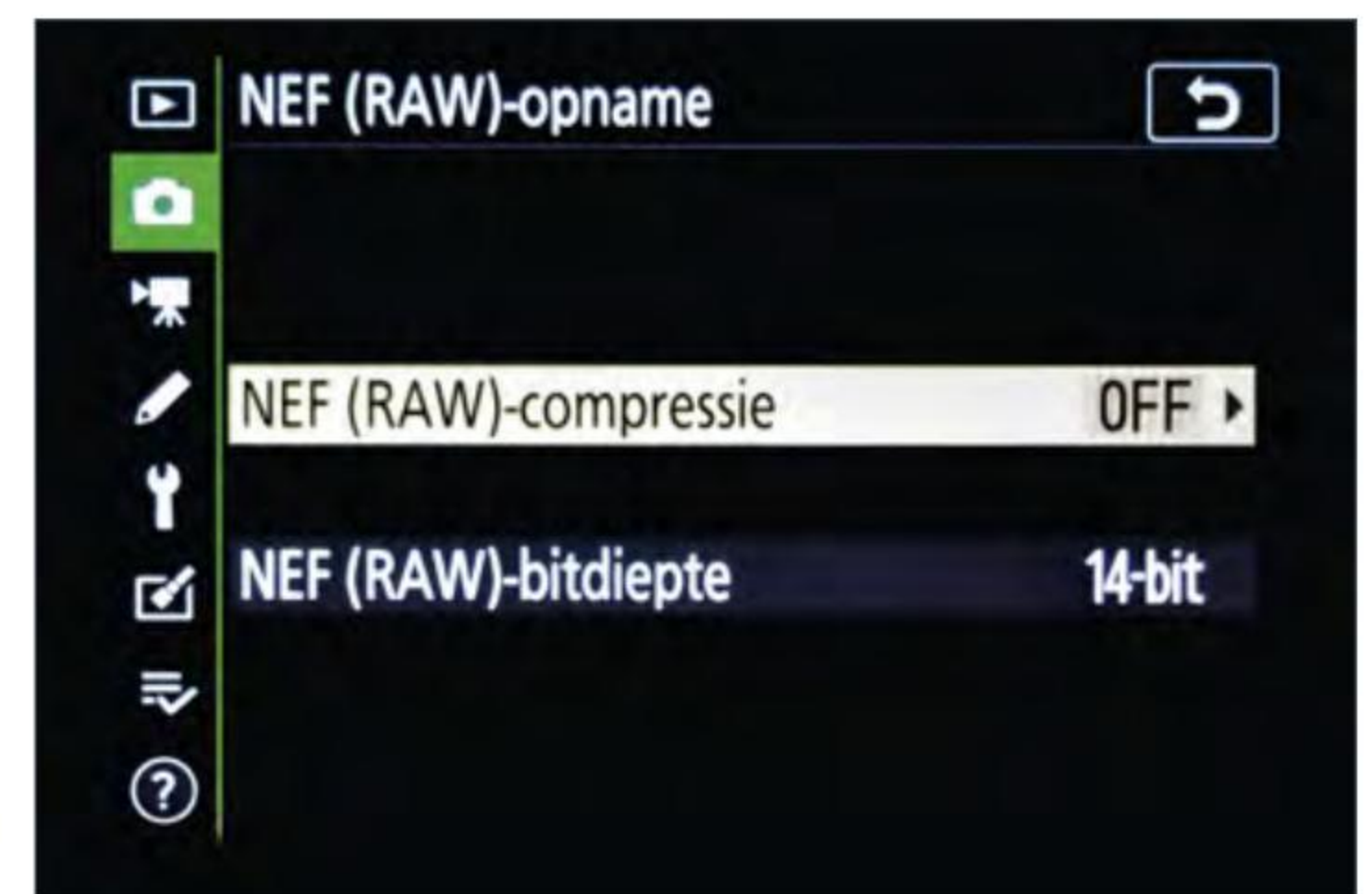
Raw

Een jpeg-bestand is dus een door jouw camera bewerkte foto. En daar wringt voor sommigen de schoen. Veel gevorderde fotografen willen namelijk liever

zelf de controle houden over de bewerking van hun foto en dat karweitje niet overlaten aan hun camera. Die fotografen kiezen daarom voor het raw-formaat. In dat geval vangt de camerasensor wederom het licht op, maar vervolgens voert de beeldprocessor geen bewerkingen uit. Het beeld wordt slechts in ruwe vorm omgezet naar het raw-formaat. Die beelden zijn dus niet verscherpt of voorzien van extra kleur: dat moet je zelf doen tijdens de nabewerking. Een raw-afbeelding is dus in wezen niet af, vandaar de benaming 'digitaal negatief'.



↑ Als voorbeeld de opslagopties van een recente Canon-camera.



↑ De keuze tussen 12 of 14 bits raw bij een Nikon-camera.

Verschillen in omvang

Wie de bestandsgroottes vergelijkt van een raw-bestand en de bijbehorende jpeg-versie, zal ontdekken dat een raw-bestand altijd groter is. Die afgewerkte jpeg-foto bevat namelijk niet meer alle informatie van de oorspronkelijke opname. Je camera gooit een groot deel van deze informatie weg. Dat zie je niet terug in je uiteindelijke foto, maar door het ontbreken van die extra informatie is een jpeg-bestand veel minder geschikt om na te bewerken. Aangezien je raw-bestand wél al die informatie bevat, heeft iemand die graag zijn/haar foto's bewerkt met raw een groot voordeel.

DE KEUZE IS REUZE ...

Het instellen van raw of jpeg doe je dus op je camera. Maar wie denkt een keuze te hoeven maken uit slechts twee opties, moet nog maar eens goed kijken. De meeste camera's hebben binnen het menu een ruim aanbod aan raw- en jpeg-instellingen.

Raw of C(ompressed) raw

Zoals gezegd zijn raw-bestanden groot qua omvang. Met name als je sensor een groot aantal megapixels ophoest. Je zit al gauw aan 40-50 MB of meer per bestand. Daarom bieden steeds meer camera's de optie om te kiezen tussen raw of C(ompressed) raw. Die laatstgenoemde optie is, zoals de naam al aangeeft, een gecomprimeerd raw-bestand. Het bestand wordt dus als het ware kleiner gemaakt: zo'n 30-40% qua omvang, zodat simpelweg meer raw-bestanden op je geheugenkaart passen. Een tweede voordeel is dat het buffergeheugen van de camera niet zo snel volloopt, wat de snelheid van het fotograferen ten goede kan komen. Keerzijde ...? Er kan kwaliteitsverlies zijn,

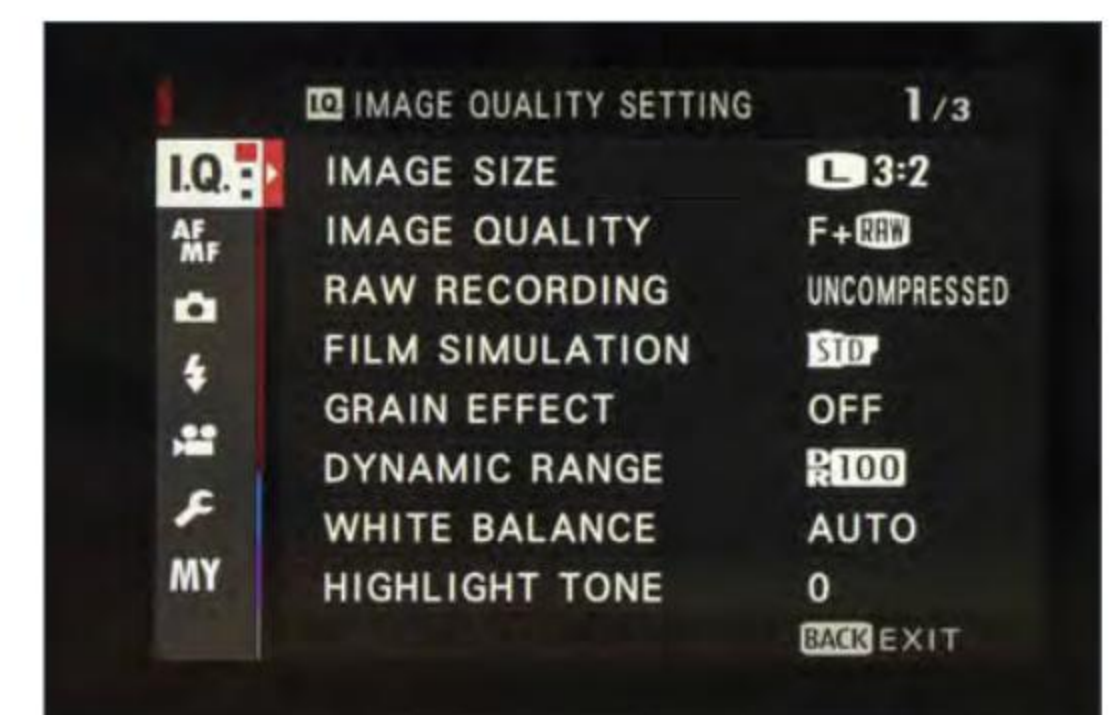
maar dat zul je alleen ontdekken als je extreem vergroot en extreme bewerkingen doet. Sommige fabrikanten bieden zelfs 'verliesvrij gecomprimeerd' aan. Daarmee blijft de kwaliteit overeind. De overtreffende trap dus.

12 of 14 bits raw

In de wereld van beeldbestanden gaat het al snel ook over bits. En sommige camera's bieden de keuze om in 12 dan wel 14 bits raw te schieten. Die keuze betreft de capaciteit om kleuren en grijswaarden vast te leggen, de zogenaamde kleurdiepte. 12 bits geeft de mogelijkheid om 4096 gradaties per hoofdkleur vast te leggen, namelijk 2 tot de macht 12. Bij 14 bits is dat maar liefst 16.384 gradaties - een verviervoudiging dus. Hiermee lijkt de keuze dus eenvoudig. Met 14 bits kun je meer uit je beeld halen dan bij 12 bits, maar door de extra data wordt je camera in veel gevallen langzamer. Dat kun je merken als je serieopnamen maakt met meerdere beelden per seconde. Ter vergelijking: een standaard-jpeg-foto is 8 bits (256 gradaties per hoofdkleur), en die beelden zien er al verbluffend uit. Laat je dus niet alleen maar leiden door getallen!

L, M of S jpeg

Wie kiest voor jpeg, ontkomt evenmin aan een flinke lijst met opties. Vaak kun je kiezen tussen L, M en S. Die letters staan voor Large, Medium en Small, dus een hoge, gemiddelde of lage resolutie in pixels. In het laatste geval wordt de oorspronkelijke 24-megapixelfoto bijvoorbeeld naar 6 of 8 megapixels verkleind. Daarbinnen kun je in de meeste gevallen nog een vervolkeuze maken, zoals tussen Fine en Normal, wat betrekking heeft op de mate van compressie. Wie de hoogste jpeg-kwaliteit wenst, kiest voor Large F(ine). Ook hier geldt natuurlijk dat de grootste beelden van de



→ Ook bij jpeg is er een ruime keuze aan opties.

BIJNA IEDERE CAMERA KAN OPNAMEN IN ZOWEL RAW- ALS JPEG-FORMAAT VASTLEGGEN

Mijn raw heet geen raw ...

→ **Wie voor het eerst in raw fotografeert en daarna de foto's overzet naar de pc of Mac om ze daarop te ontwikkelen en/of na te bewerken, zal zien dat het raw-bestand geen .RAW-extensie heeft (zoals jpeg-bestanden meestal eindigen op .jpg of .JPG). Iedere fabrikant heeft namelijk zijn eigen raw-formaat. Fotografeer je met Canon, dan heet je raw-bestand .CR2 of .CR3. Bij Nikon heet het .NEF. Zo kent ieder merk dus zijn eigen extensie.**

Canon	CR2 of .CR3
Nikon	NEF
Fujifilm	RAF
Sony	ARW
Olympus	ORF
Pentax	PEF

← De raw-extensies per cameramerk.

↓ De raw-bestanden van bijvoorbeeld Olympus zie je terug als .ORF-bestanden.

Naam	Datum	Type	Grootte
_B280337	28-11-2023 16:14	ORF-bestand	17.439 kB
_B280342	28-11-2023 16:14	ORF-bestand	17.963 kB
_B300365	30-11-2023 13:11	ORF-bestand	16.894 kB
_B300366	30-11-2023 13:11	ORF-bestand	16.785 kB
_C060647	6-12-2023 20:08	ORF-bestand	17.027 kB
_C060649	6-12-2023 20:15	ORF-bestand	17.086 kB
PB228588	22-11-2023 13:48	ORF-bestand	16.585 kB
PB228589	22-11-2023 13:52	ORF-bestand	17.127 kB

Wildlife in Nederland

Wakker worden!

Aan het eind van de winter lijkt de natuur opnieuw te ontwaken. Planten gaan weer groeien en alles krijgt weer een groene kleur. Ook in het dierenrijk zijn er verschillende dieren die letterlijk ontwaken. In deze aflevering vertellen we je over een aantal van deze winterslapers, raden we je wat mooie fotolocaties aan en geven we je tips om ze te fotograferen.

TEKST TESS MUTSTERS



1

SIBERISCHE GRONDEEKHOORN

De Siberische grondeekhoorn is een exoot. Dat betekent dat het beestje van nature niet thuishoort in Nederland. Sinds augustus 2016 staat het diertje dan ook op de Unielijst van invasieve exoten. De Siberische grondeekhoorn kun je vinden in het Wandelbos bij Tilburg. De populatie is in feite een overblijfsel van een kleine dierentuin die hier jaren geleden in de buurt stond. De Siberische grondeekhoorn is een stuk kleiner dan de rode eekhoorn. Het beestje is grijsbruin, met een lichte buik en zwarte strepen over rug en staart.

De Siberische grondeekhoorn hoort hier dus eigenlijk niet thuis, maar hij doet het erg goed in Nederland. Het beestje is ook érg populair onder fotografen. Deze eekhoorn houdt een echte winterslaap; van oktober tot en met maart is dit diertje niet te spotten in de bossen. Daarna ontwaakt hij en kun je weer met je telelens op pad om hem tussen de bomen en gevallen bladeren op de foto te zetten.



2

1 Fotografeer laag bij de grond, zodat je de Siberische grondeekhoorn vanaf ooghoogte kunt fotograferen.
Alex Maas, alex-maas1.zoom.nl
SONY A7 III · ISO 5000 · F 6,3 · 1/400 SEC · 493 MM

2 De Siberische grondeekhoorn is een exoot, die dus eigenlijk niet thuishoort in Nederland.
Henny van Egdome, hennyvanegdomnatuurfotografie.zoom.nl
CANON R5 · ISO 2000 · F 5,6 · 1/640 SEC · 500 MM